

**Doğal Afetlerin Tetiklediği KBRN Olayları:
Direnci Toplumla Doğru**

**Selçuk Üniversitesi
İleri Teknoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi
15 – 18 Ekim 2024**

Projenin Kapsamı

Doğal ya da insan kaynaklı olabilen afetler canlı ve cansız çevreye verdiği zarar ile can ve mal kaybına neden olmaktadır. Ekonomik ve sosyal yönden önemli etkiler ve derin izler bırakabilmektedirler. Son yıllarda etkilerini daha sıklıkla görmeye başladığımız afetlere karşı risk azaltma birçok kuruluşun gündeminde yer almaktadır. Afetlere neden olan unsurların tanınması, topluma aktarılması ve etkilerinin azaltılması yönünde yapılan tüm girişimler Afet Riskinin Azaltılması ve Direnci Toplum Geliştirilmesi kavramlarını doğurmuştur. Buna bağlı olarak yüksek öğretim kurumlarında Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer (KBRN) temelli eğitim programları açılmaya başlanmıştır. Bununla birlikte toplumun bilinçlenmesi amacıyla faaliyetlerin yürütülmesinin gerekliliği de gündeme alınmıştır.

KBRN tehlikeleri, çeşitli kaynaklardan ve çeşitli sebeplerle ortaya çıkabilmektedirler. Yanlış kullanım ve/veya kazayla patlayıcı, yanıcı veya toksik maddelerin serbest bırakılması yoluyla kimyasal tehlikeler, patojen mikroorganizmalar veya biyolojik etkenlerin neden olduğu enfeksiyonlar veya salgınlar yoluyla biyolojik tehlikeler, radyasyonun yanlış kullanımı ve/veya nükleer kazalar sonucu ortaya çıkan radyasyon maruziyetiyle radyolojik tehlikeler, nükleer silahların kullanımı veya nükleer santral kazaları gibi nükleer enerjinin yanlış kullanımı sonucunda ise nükleer tehlikeler meydana gelebilmektedir. Bununla birlikte, savaş, terörizm, gerilla, sabotaj gibi sebeplerle tehlikeli kimyasal, biyolojik ve radyoaktif maddelerin kullanımı sonucu da KBRN tehlikeleri ortaya çıkabilmektedir. Ayrıca, deprem, tsunami, yangın, sel gibi doğal afetler de endüstriyel tesislerin zarar görmesi veya kimyasal depolama alanlarının hasar görmesi gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak KBRN olaylarına yol açabilmekte, buna bağlı olarak sızıntılar, yangınlar veya patlamalar gibi kimyasal olaylar ortaya çıkabilmektedir. Biyolojik patojenlerin yayılması da doğal afetlerin bir sonucu olabilmektedir. Dahası, doğal afetlerin sağlık altyapısını zayıflatması, hastalık salgınlarının kontrolünü zorlaştırabilmektedir. Nükleer santrallerin veya radyoaktif madde depolama alanlarının zarar görmesi durumunda ise radyoaktif sızıntılar veya nükleer reaktörlerdeki hasarlar radyolojik ve nükleer olaylara yol açabilmektedir.

KBRN tehlikeleri insan sağlığına, çevreye ve toplumun genel güvenliğine ciddi zararlar verebileceğinden günümüzde giderek artan bir endişe kaynağı haline gelmiştir. KBRN tehlikelerine karşı etkili önlemler alınması, uygun ekipman ve eğitimlerin sağlanması, hızlı ve koordineli bir müdahale planı oluşturulması ve toplumun genel direnciliğinin artırılması son derece önemlidir. Alınacak önlemler, afetlerin insan sağlığına ve çevreye verdiği etkileri minimize etmek ve toplumun genel güvenliğini sağlamak için gereklidir. Afet öncesi hazırlıkların yanı sıra afet sonrası kurtarma ve iyileştirme süreçlerinde KBRN olaylarına karşı hazırlıklı olmak önem arz etmektedir.

Afete direnci bir toplum, doğal ve insan kaynaklı afetlerin etkilerine karşı hazırlıklı ve dayanıklı olan bir toplumdur. Eğitim, bu direncin temel taşlarından biridir ve toplumun afetlerle başa çıkma becerisini artırmaktadır. Afet öncesi bilinçlendirme ve hazırlık eğitimleri, gençlerin ve yetişkinlerin afet risklerini anlamasına ve doğru önlemleri almasına yardımcı olmakta, afet sonrası müdahale ve yardım çalışmalarına katılanların yetkinliklerini artırmakta ve toplumun afetlere karşı dayanıklılığını güçlendirmektedir. Dolayısıyla, KBRN olayları hakkında yapılacak farkındalık eğitimleri toplumun tehlikeleri tanımasını ve uzman kişiler vasıtasıyla doğru bilgiye erişimini sağlayarak panik durumlarını azaltmasını ve acil durum planlarına aşina olmasını sağlamakta ve toplumsal refahı korumaktadır.

Ülkemizde afet bilincini artırmak ve toplumu afetlere karşı bilinçlendirmek için çeşitli eğitimler ve farkındalık etkinlikleri düzenlemektedir. Afetlere dayanıklı altyapıların geliştirilmesi ve temel

hizmetlerin afetlerde kesintisiz sağlanması için çalışmalar sürdürülmekte, yetkili kamu kurum ve kuruluşlarında afet planlaması yapılmakta, afet tatbikatları düzenlenerek hazırlıklar test edilmektedir. Afet yönetimi süreçlerine toplumun aktif katılımı teşvik edilmekte ve yerel halkın afet risklerini belirleme ve yönetme konusunda rol alması sağlanmaktadır. Ayrıca, kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında iř birliği ve koordinasyon gclendirilmektedir. Yapılan alışmalar ve alınan önlemler afetlere dirençli bir toplum oluşturulmasına önemli katkılar sağlamakla birlikte, her zaman mevcut olan afet risklerine karşı toplumun sürekli olarak hazır olması önem arz ettiğinden iyileştirmelerin ve gclendirmelerin devamlılığı esastır.